

MODRA FAKULTETA: ODGOVOR UNIVERZE V LJUBLJANI NA DOLGOŽIVOST

Ljudje živimo dlje. Starost, kot jo danes poznamo, je novo obdobje, zato različne znanosti iščejo nove odgovore, kako prispevati k osebni in družbeni blagostanju v času dolgoživosti. Tako konceptualna orodja, s katerimi mislimo starost, kot nove prakse nastajajo tudi na univerzah. Na Univerzi Stanford se je razvil *Center on Longevity*¹, razvija se gibanje *Age Friendly University*² (Starosti prijazna univerza). Tudi Univerza v Ljubljani razvija nove prakse, s katerimi želi prispevati k hitremu prenosu znanja med vse ljudi, torej tudi med starejše. Prispevati želi tudi k temu, da se implementira znanstvena odkritja, IKT tehnologija, da se razvijajo nove socialne norme, ki prispevajo k rušenju starizma. Tako kot je odraščanje dinamičen proces, je tudi staranje dinamično, individualno različno in odvisno od okoliščin. Sodobni starejši se starajo drugače, ustvarjajo nove življenjske poteke in so akterji svojega življenja. Različne raziskave (antropološke, psihološke, sociološke, biološke, geografske idr.)³ ugotavljajo, kako pomembno je, da so starejši mentalno in telesno dejavni, vključeni v dobre medsebojne odnose v družinah in lokalnih skupnostih.

Z novimi ugotovitvami se razvijajo tudi novi modeli izobraževanja. Razvijajo se različni programi za starejše na univerzah, sodobne akademije za starejše (*Modern Elder Academy*), ki so šole modrosti, programi za potovanja in izobraževanja (*Road Scholar*⁴), medgeneracijski potovalno-izobraževalni programi. Univerza v Ljubljani kot družbeno odgovorna univerza razvija Modro fakulteto⁵ kot model izobraževanja starejših, ki na različne načine povezuje starejše študente z novim znanjem in mlajšimi generacijami.

Modra fakulteta razvija programe za starejše, sledeč Strategiji Univerze v Ljubljani 2022–2027⁶, ki opredeljuje UL kot »soustvarjalko družbe znanja in širše družbene blaginje na temeljnih vrednotah etičnega sobivanja«. Modra fakulteta je del programov vseživljenjskega učenja, poteka v sklopu klubov Alumni UL in želi: (a) prispevati k razvoju **vključujoče univerze**, (b) povečati **poznavanje staranja** in starosti, (c) razvijati nove programe, ki spodbujajo pretok znanja in **sodelovanje z okoljem**, (č) **promovirati znanje starejših**.

V študijskem letu 2022/23 poteka največ programov za starejše na Filozofski fakulteti. Sodelavke in sodelavci Oddelka za geografijo želimo skupaj s slušatelji raziskovati, na kakšen način generacije 65+ načrtujejo izlete in kaj jih v geografsko raznolikih

slovenskih pokrajinah najbolj privlači. Pridobljena spoznanja bomo oblikovali v turistični vodnik, ki bo prilagojen pričakovanjem in potrebam generacij 65+, pri čemer ga želimo pripraviti v digitalni obliki.

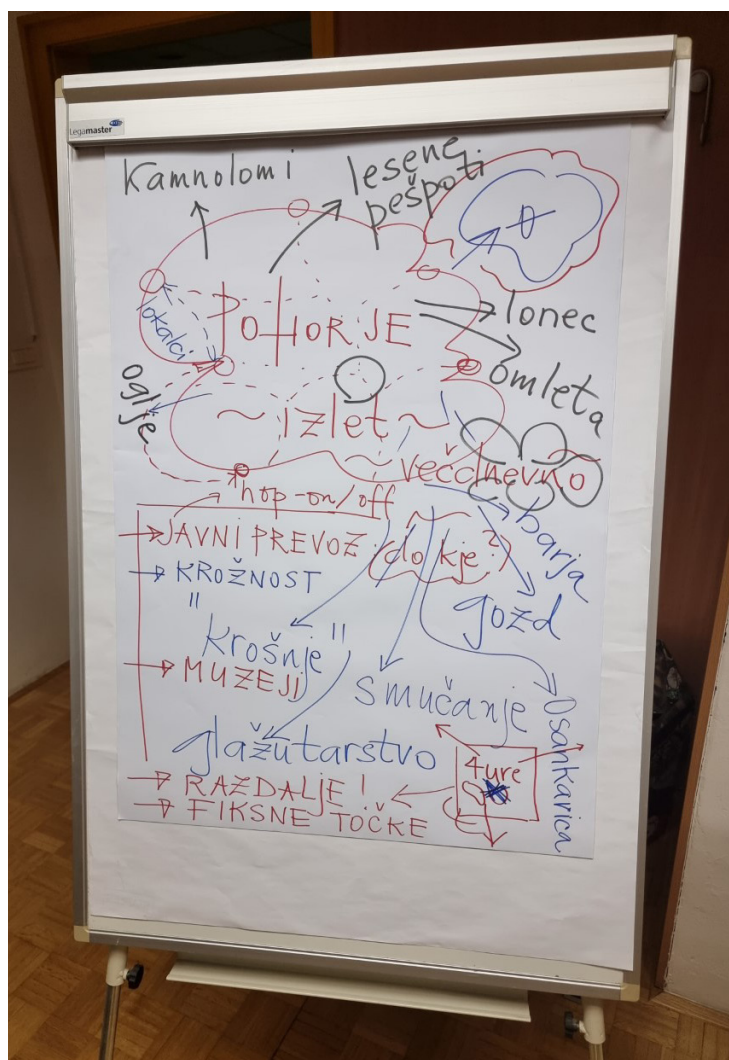
Na tedenskih srečanjih (po dve uri) v zimskem semestru 2022/2023 smo aktivno povezali bogate izkušnje slušateljic z delom naših bibliotekark, učiteljev, mladih raziskovalcev, študentov in upokojenih ter zunanjih sodelavcev, kot tudi članov Alumni kluba AGUL. Odločili smo se, da naša srečanja ne bodo potekala v obliki klasičnih predavanj, ampak bolj kot »raziskovalni krožek«. Tako za vsako srečanje izberemo tematiko, ki se vsebinsko navezuje na naš cilj. Vsakokratni predavatelj svoje znanje, izkušnje in predloge deli s slušatelji, ki angažirano sodelujejo v razpravi – le-to oblikujejo s svojimi izkuštvami, predlogi in rešitvami.

Ob predstavitvi bogate zbirke turističnih in planinskih vodnikov, ki jih hrani knjižnica Oddelka za geografijo, so slušatelji prepoznavali ključne vsebine in organizacijske poudarke, ki jih imajo že izdani vodniki in ki bodo – vsaj nekateri in v primerne obliki – verjetno vključeni tudi v vodnik, namenjen generacijam 65+. Dr. Anton Gosar je kot soavtor (skupaj z dr. Matjažem Jeršičem) prvega in večkrat nagrajenega turističnega vodnika v samostojni Sloveniji slušateljem predstavil koncept snovanja vodnika, pa tudi nekaj praktičnih nasvetov. Potovalne navade Slovencev in značilnosti t. i. dostopnega turizma (ki tudi pomembno zaznamuje potovalne navade generacij 65+) je na zelo celovit način predstavil dr. Dejan Cigale.

Iskanje zanimivih in uporabnih informacij v kartografski zbirki (5. 10. 2022, foto: L. Miklič Cvek).

Kaj poznamo in kaj bi radi spoznali na Pohorju (2. 11. 2022, foto: M. Krevs).

Slušatelje smo povprašali, v katero slovensko pokrajino bi radi šli oz. bi za tovrsten izlet radi pripravili turistični vodnik. Prevladalo je mnenje, da slabo poznajo Pohorje in da bi bilo zanimivo pripraviti vodnik za območje, ki ga želijo obiskati. Zato smo z dr. Darkom Ogrinom spoznavali geografske utrinke s Pohorja – med drugim čizlakit, glažute, visoka barja in gozdna prostranstva. Obstoječo turistično ponudbo na Pohorju in bogato turistično promocijsko gradivo je slušateljem predstavila ga. Breda Retuznik z Razvojnega agencije Kozjansko.

Naši slušatelji so zelo dinamični, konstruktivno kritični in vedno pripravljene na argumentirano razpravo. Ker bi radi, da raziskovalni krožek slušatelje spodbudi tudi k uporabi digitalnih orodij, s katerimi bi zasnovali e-turistični vodnik, sta dr. Blaž Repe in dr. Marko Krevs predstavila glavne značilnosti orodja StoryMaps: način rokovanja, izrazne možnosti in uporabnost za potrebe slušateljev. Kot zelo pomembni udeleženci našega raziskovalnega krožka so se izkazali študentje geografije, ki pomagajo besede in predloge slušateljev vključiti v digitalne vsebine – tako se zemljevidi, slike, opisi, praktične informacije postopno vključujejo v skupno e-gradivo za izlet na Pohorje, ki ga nameravamo izvesti ob zaključku semestra.

Spodbudne besede sta udeležencem študijskega krožka namenili tako vodja in koordinatorica Modre fakultete kot tudi predstojnica Oddelka za geografijo, dr. Katja Vintar Mally. Zahvaljujemo se vsem vpletenim na Oddelku za geografijo, da sredine popoldneve in večere v GIKL-u delite z zanimivimi slušatelji, razširjate uporabna znanja in ideje.

Upamo, da se nam v zimskem semestru 2023/2024 pridružijo nove starejše študentke in študenti, s katerimi bomo na praktičen in inovativen način vključevali starejše v izobraževanje in raziskovanje, obenem pa tudi na UL spodbudili interdisciplinarno raziskovanje staranja ter izobraževanja o staranju in starosti, zlasti pa ozaveščali javnosti o značilnostih staranja.

Opombe

- ¹ *Stanford Center on Longevity* (<https://longevity.stanford.edu/>) je aprila 2022 izdal publikacijo *The New Map of Life* <https://longevity.stanford.edu/the-new-map-of-life-full-report/>, kjer ugotavljajo, da je stoletno življenje tukaj in da je treba razvijati nove strategije, politike, prakse itd.
- ² AFU Global Network. URL: <https://www.geron.org/programs-services/education-center/age-friendly-university-afu-global-network> (citirano 15. 12. 2022).
- ³ Glej npr. raziskave o modrih območjih (Blue Zones), med katerimi je npr. Sardinija, ki ugotavljajo, kako pomembni so dobri medsebojni odnosi, medsebojna povezanost v skupnost; pa tudi o načinih in realnosti pri oblikovanju starosti prijaznih podeželskih skupnosti (Russell, E., Skinner, M. W., Colibaba, A., 2021. *Developing rural insights for building age-friendly communities*. *Journal of Rural Studies*, 81, str. 336–344. DOI: 10.1016/j.jrurstud.2020.10.053.).
- ⁴ Programi Road Scholar 2023 so na povezavi <https://www.road scholar.org/collections/2023/> (citirano 15. 12. 2022).
- ⁵ Modra fakulteta https://www.uni-lj.si/alumni/modra_fakulteta/ in motivacijski nagovor profesorice na Modri fakulteti <https://www.facebook.com/AlumniUL/videos/247425770689518/> (oboje citirano 15. 12. 2022).
- ⁶ Strategija Univerze v Ljubljani 2022–2027. Ljubljana. URL: https://www.uni-lj.si/o_univerzi_v_ljubljani/strategija_ul/ (citirano 17. 12. 2022).